

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

16. Quomodo amor sanctus confeßionem peccatorum, & de illis
contritionem, ac emendationis propositum dirigat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

CAPUT XVI.

Quomodo Amor sanctus confessionem peccatorum, & de illis contritionem, ac emendationis propositum dirigat.

§. I.

De Confessione.

I. Amor do-
cet pecca-
ta sæpè
confiteri.

Puellarum ea est indoles, ut munditiem, & formæ gratiam affectent, & si quid speculo iudice contrà deprehendant, continuo diligenter abstergant. Ad eundem modum amans Deum anima, ubi aliquid in se, quod oculos divinæ Majestatis offendat, per examen advertit, ad balneum pœnitentiæ, & si opportunitas detur, ad confessionis lavacrum festinanter accurrit, ubi sanguine Christi abluta, oculis ejus gratiosior appareat. S. P. N. Ignatius, quod ad consilium de alterius correctione tres evocasset cum duo sufficere potuissent, hanc delicti manifestationem pluribus quam res exigeret, culpâ non vacare arbitratus, è vestigio pœnitentiæ Sacramento eam ablueri conatus est. S. Catharinam S. Brigittæ filiam virginem simul & vi-

duam, diebus singulis semel, aut etiam pluries hoc Sacramentum usurpare legimus, ita minimum etiam nævum, qui sponsi oculos offenderet, ferre non poterat. Idem acerbabat B. Franciscus Borgia, idem complures alij: quo in genere mirabilis fuit B. Joannis de Sahagura sollicitudo, qui eo momento, quo levem culpam contraxerat, si in claustro Religiosum aliquem obvium haberet, ad ejus pedes abjiciebat se, & pectus fundens veniam, absolutionemque delicti postulabat. Laudat B. Jordanis de Saxonia Augustinianorum Generalis in sua historia Henricum de Urimaria virum sanctitate & doctrinâ conspicuû, qui quotidie antequam Sacris operaretur, confessione animum eluebat, quod, ut ait, nosset, non tantum maculas hoc lavacro detergi; sed virtutum etiam robur accrescere, & contra iteratos in eadem peccata lapsus gratiam in tempore subministrari.

Addebat etiam virtutum studium professis, & in suas actiones invigilantibus quotidianæ confessionis non deesse materiam vel eam legendo Officio subrepsit aliqua mentis evagatio, & in ea cohibenda minor quam par sit diligentia, cōsentio, vel nonnulla per oscitantium temporis jactura, vel cogitationum quarundam vanitas & inanitas, verbum aliquod

quod otiosum, iudicium aut suspicio temerè admittenda, nimium hominibus placendi studium, displicendi metus, in cibum potumve nimia effusio, & similia, quæ omnia à viris integritatem morum, vitæque innocentiam sectantibus, quamdiu in hoc corpore corruptibili detinentur, ægrè vitari simul posse vir ille sanctissimus sui que instituti lumen B. Jordanis existimabat. Atque hæc etsi verissima esse videantur, & ab ipsa experientia testimoniū accipiunt, meritò tamen in dubium vocari potest, an promiscuè suadenda sit Sacrum facturis, aut ad sacrum mensam accessuris quotidiana apud Sacerdotem sui in confessione auriculari accusatio.

3. In Ecclesiæ incunabulis, cum omnes qui sacrificio Missæ intererant, ad sacram synaxim accederent, nemo sibi persuadebit omnes antè ad pedes Sacerdotum confitendi gratiā accidisse, præsertim in tanta Presbyterorum istis temporibus raritate.

S. Augustinus, cum de leviorum defectuum remissione agit ad populum, non illum ad Sacerdotum remittit subsellia, sed ad sextam orationis Dominicæ petitionem, quâ nobis debita remitti, sicut aliis dimittimus, à salutis nostræ auctore postulamus: nec desunt graves Theologi, qui

aquæ benedictæ, & Confiteor, & eleemosynæ eandem vim à Deo concessam existiment, si cum penituntia & detestatione peccati ex amore Dei, aut saltem motivo supernaturali conjungantur.

S. Bernardum virum sanctissimum si audimus, & imitatione dignum arbitramur, non ille quotidianorum lapsuum maculas quotidianâ confessione ad Sacerdotis pedes prostratus abluere; sed ubi de suis defectibus apud suos conquestus est, modum quo illis medebatur, affert, dicens: *Iesu bone, quos fasciculos sarmentorum ex eis, in tuo quotidie sacrificio usio cordis mei te teste absomit?*

Novi, inquit B. Henricus Suso, hominem, qui hunc servabat morem, ut si ex humana fragilitate culpam penam dignam admisisset, lotricem sedulam imitaretur, & sicut hæc vestes lineas prius smigmate loras, ad mundas deinde adducit aquas, iisque sordes omnes profusus eluit, ita ille in sanguine Christi pro subsidio reorum ineffabili amore profusus se abluere, perinde ut solent parvuli in calidis lavari balneis.

Jam si Joannem Gersonem Parisiensem Cancellariū in utriusque Theologiæ placitis discutendis diu diligenterque versatum consulendum super confessionis frequentia censemus, nobis ille respondebit: primo eum, qui cre-

In Cant.
30. in vita
c. 42.

4.
Sed in
Christi
Sanguine.

P. 2. de
cogn. ve-
nial. &
mortal.

¶
Nisi tamē
fructum
a. l. yertas,

brò confiteretur velut ex consue-
tudine, adeoque exiguo cum fru-
ctu, operæ pretium facturum, si
aliquo tempore consuetudinem
illam abrumpat, & confessionem
omittat; sin verò ex illa frequen-
tia fructum se capere deprehen-
dit, in instituto perseveret. Se-
cundò, neminem de sua in exa-
minandis defectibus iisque con-
fitendis diligentia præsumere o-
portere, ut omnes prorsus abra-
sos, ablutos, deletosque arbitretur:
cùm ad id anxie eniti, sit sine
fructu se cruciare, cùm interdum
nonnulli defectus etiam in-
ter confitendum admittantur, ac
propterea ad similes pulvisculos
abstergendos Deum nobis alia
reliquisse subsidia, ut orationem
Dominicam, pectoris tunctiones,
& alia.

In nonnullis Ordinum Reli-
giosorum institutis hebdomanæ
dumtaxat confessiones præscri-
buntur, in aliis binæ per hebdo-
madam, in plerisque arbitrarie.

6.
Confes-
siones
quales esse
oporteat,

Unum hinc Amoris sancti clien-
tes moneo, ut confessiones bre-
ves, accuratas, dilucidas, alienis
narratiunculis expertes instituât,
nec tam sibi facere satis, quàm
Deo, Judici supremo, & defectuū
censori veniæque largitori stu-
deant non se examinando discri-
cient, nec accusando molestis an-
xietatibus implicent, non verbo-
rum multiplicatione & confessa-

rio, & adstantibus molestiam
creent, atque in similibus novos
defectus, aliis fortè graviores ad-
mittant, qui novâ accusatione, &
detestatione egeant. Beatam An-
gelam de Foligny imitentur, quæ
clarâ defectuum confessione, bre-
vique & continuis permixta la-
chrymis confessarios suos dulci
pietatis & compunctionis sensu
perfundebat: imitentur & ali-
quos è Societatis nostræ Religio-
sis, qui brevem defectuum se-
riem, sed multarum lachrymarum
pertexebant: prius cum beata
Veronica Bisnacensi à Christo
pro cognoscendis delictis lumen,
atque subsidium postulent, quæ
ab illo de eorum numero circum-
stantiisque & modo ea declaran-
di instruebatur.

Accede quisquis es cùm pu-
dore verecundiaque; quæ reum de-
cet, ad tribunal, in quo Christus
præsider, & non tam homini,
quàm ipsi te supplicem, & pudore.
horroreque perfusum siste, qui
secundum Augustinum non est
aliud, quàm perturbatio quadam
(non turbulenta, sed pacifica) ani-
mi respicientis peccata sua, respectio-
ne perhorrescentis, horrore erubescen-
tis, erubescentiâ corrigentis.

Exinde caue ne inter confi-
tendum (quod S. Bonaventura
monet) peccatum aliquod ver-
bis ad confusionem minuendam
quæsitis decolores; & Deo glo-
riæ

ria partem inde adimas; ut enim S. Bernardus ait, quod minor reputatur culpa, eo minus gloria indultoris: sed potius S. Gregorij Nazianzeni consilium sequere, & peccatum velut serpentem ex antro & tenebris in apertam lucem educatum, ut ejus turpitudine magis intuentium oculis pateat, velut in triumphum circumfer.

Junge pudori dolorem de Deo offenso, quam potes maximum, qui te compellat, ut ait Tertullianus, *ingemiscere, lachrymari, mugire ad Dominum*; & ne hoc ad solos enormium criminum reos pertinere putes, vide quid fecerit B. Rogerius ex Ordine S. Francisci vir sanctissimus, qui ita oculos continebat, ut nullam foeminam, sed ne matrem quidem aspiceret; ita linguam, ut ne verbum quidem otiosum proferret; ita cogitationes, ut ne minimam quidem aut incontinentiam, aut vanam gloriam admitteret; ita in ciborum esu, potumque appetentiam, ut ad singulos bolos mentem ad Deum elevarer; ita denique modicam peccati venialis labeculam perhorrescebat, ut solet aliis lethale crimen horrore esse: hic tamen vir tantae integritatis, & innocentiae, pluries per diem cum gemitu planctuque sacramentali confessione animam expiabat.

B. Maria Ogniacensis heroicorum virtutum foemina, tantis

suspiriis, lamentationibusque dum se in Sacramento poenitentiae accusaret, aures & pectus Confessarii implebat, ut commiserationem excitaret. Convenit similibus sanctis Augustini dictum: *Qui In Psal. habet bonum olfactum anima, sentit quomodo puteant peccata.*

Jam videamus, quomodo amans Deum anima, ob Deum a se offensum contra seipsam inardescat, & quam acerbis Amore sancto instigante de se poenas repetat. Hujusmodi homo, plenus scilicet timore, dolore & pudore, nihil, inquit S. Bernardus, *Serm. 5. de dissimulat; sed dijudicat, sed aggravat, sed exaggerat universa; non sibi parcat, durus iudex in semetipsum: utilis quidem exacerbatio, & digna miseratione crudelitas, facile sibi divinam concilians gratiam, dum pro Deo mens amulatur contra seipsam.*

Plena sunt similibus exemplis Sanctorum res gestae, eorum jejunia, flagellationes, cilicia, humi-cubationes, aliaque quamplurimae in corpus proprium excogitatae crudelitates id loquuntur. Non de Guilielmis, Jacobis, aliisque enormium scelerum reis sermo mihi est; sed de illis, qui levem Dei offensam ingentibus poenis sunt prosecuti. Occurrit mihi ante alios S. Eusebius Syrus Abbas, qui cum Ammiano illo admirabili supra petram confidens altero de codice Evangelij

Fff gelij

gelij legente, ipse animo distractus in rusticos in subjecto campo terram colentes oculos defixit, de qua hac levi culpa ab Ammiano monitus, ita contra se exarsit, ut totos deinde annos quadraginta, nec campum illum, nec caelum ipsum aspexerit, sed catena ferrea incurvatus semper illos tenuerit in terram defixos.

Theodor.
l. 9 c. 4.
Bolland.
ad 27. Feb.

S. Fintanum Hibernum aliter Munnum appellatum, cum de aliquo factu & nimis acerba defectuum in aliis reprehensione ab Angelo monitus esset, vitium illud culpamque tanto ardore est persecutus, ut lepram à Deo petierit, & impetrarit, quam tantâ patientiâ septem annos sustinuit, ut eum è vermibus, quibus seatebat, aliquis decideret, illum in locum suum reponeret, ut tantò amplius pro delicti expiatione pateretur. Nihil dico de S. Saba, S. Wistanq, & aliis, qui propter non satis coercitam cibi alicujus appetentiam ejus gustum toto sibi vitæ decursu interdixerunt.

IO.
Pœnarum
metu, qui-
bus olim
Deuser-
rantes pu-
nivit.

Nolim quidem tantos te contra temetipsum animos sumere, sed vide tamen ne tibi nimium parcas, & ut ait S. Augustinus, *ne thesaurus tuus in ira inveniatur, & ne quod ponis quotidie per modicum, postea massam inventurus sis: minutatim ponis; sed cumulum invenies.* Vide quàm levis offensas Deus atrociter castigat. Veniat

tibi in mentē lepra sororis Moysis ob inconsideratam murmurationem inflicta; veniant tor Bethsaimitarum millia propter curiosum Arcæ conspectum subitâ morte deleta; veniat Ozæ luctuosa mors ob negligentiam & temeritatem, & Propheta ob leuem inobedientiam à leone funeratus: Veniant Sapphira & Ananiae autē pedes Apostoli ob mendacium formidabiles exitus, Simeonis Stylitæ ob nimis præcipitem dæmonis in Angelum transformati sermonibus præstitum assensum, grave in femore vulnus iniustum; Francisca Romanæ ob vana colloquia ab Angelo impactus colaphus, & inde disce, quantum pœnarum ob tantam delictorum tuorum congeriem à Deo expectare debeas, si voluntariâ tui castigatione, ejus vindicem manum non præverris. Ecce socius S. Vincentij Ferrariensis, quoddam Regem Arragonum id instanter postulante ad cubiculum viri sancti, quem audierat inter orandum luce circumfundi, ipso id ignorante admisisset, septem annis febri ardentissimâ punitur, & tu ob alios longè graviores, & numerosiores lapsus te ab omni justitiæ divinæ animadversione immunem fore existimas? S. Brigitam monet Deus, ut vel minimos defectus pœnâ aliquâ castiget, idque inquit,

In Ps. 58.

quit, quia esse amem, nihil tamen impunitum prætermittere possum; idcirco punias te, aut puniam ego. Id ipsum valde mortaliū mentibus imprimere conatur S. Augustinus. *Omnis, inquit, iniquitas parva, magnaue sit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine penitente, aut à Deo vindicante: proorsu aut punis, aut punis: vis non puniat, puni tu: nam & illud fecisti, quod impunitum esse non possit.* Hanc eandem veritatem tanquam divinæ Justitiæ argumentum præcipuum in sua illa super, *Ecce nos*, declamatione, exaggerat S. Bernard. opans ab unoquoque nostrum bene apprehendi: *Nullum scilicet bonum apud Deum esse irremuneratum, nec aliquod malum impunitum, & sicut nec capillum de capite, ita nec momentum de tempore periturum.*

II. Exemplo hortulani hortum excolentis.

Ex quo efficitur; hominem Dei amantem non tantum displicentiā aliquā, sed odio plusquam vatiniāno contra sua peccata, eorumque punitionem ferri. Vides aliquem hortulanum ægrè quidem pati hortulum suum malè compositum, herbis inutilibus refertum, sepes, arcolas, arbores, culturam exigere advertit, & quidem hoc ei displicet; sed manum non admovet: alterum verò, qui verè hortuli sui instaurationem & pulchritudinem amat, continuo in his ordinandis & istis elevandis omni diligentia incumbit

re: in illo est aliquid displicentiæ, in hoc odium. Cum S. Augustinus, S. Chrysostomus, S. Thomas, & Seneca ad virtutis consecutionem, vitiiq; extirpationem, unum *Velle* requiri dicunt: exigunt *Velle*, quod imperet, & exequatur; quod animosè aggrediat, & constanter prosequatur, & perseveranter feliciterque finiat. Hortor ego te ad illud *Velle* generosum in tuis defectibus puniendis, memor Tertulliani pronuntiati: *In quantum non peperceris tibi, Deus tibi parcat*: sed paulò distinctius de contritione, & emendatione nobis agendum.

De peccatis.

§. 2.

De Contritione.

Contritio est Amoris sancti Soboles; ut enim Amor omne bonum amato vult, ita ab illo omne malum propulsare nititur, & cum illud accidit, dolet; si id suā culpā evenerit, mœrore doloreque conteritur atque conficitur, & remedium adferre, ac restaurare damnū, & cum amico redire in gratiam omni contentione enitatur. Ita fit ut anima per peccatum Dei Majestatem violatam, bonitatem contemptui habitam, sanctitatem turpiter scædatam bene apprehendit, &

III. Contritio est Amoris sancti filia.

Fff 2

hæc

hæc omnia Deo ipso spectante, prohibente, & facti punitionem, inimicitiamque minitante. Quam viros Principes tam præfracta commoneat audacia, ostendit aliquando Bajazet & Turcarum Imperator. Ille mane cum tribus pueris honorariis ponè sequentibus hortum obambulans, vidit ex arbore, manu suâ confita, tum primum fructum ferente, tria poma pendere; delestarunt illum hæc sui laboris primitiæ, vetuitque ne quis aunderet poma illa contingere: & ecce ubi per reliquam horti partem exspatiatus illac redit, videt duo dumtaxat poma superesse, unumque furtivâ manu decerptum, suspicatusque id ab aliquo trium Epheborum perpetratum, tanto furore exarsit, ut truci vultu illos adorsus, vel solis oculis facinus exprobraret. Cùm omnes factum negarent, uni ex illis, de qua potissimum erat suspicio, ventrem excindi iussit, & si pomum in illo repertum non fuisset, eadem pœna ad alios duos promanasset. Pomi istius valor tantus non erat, ut iram suppliciumque tam crudele mereri videretur, sed Imperatoriæ Majestatis contemptus, & præcepti in ejus pro-pemodum conspectu violatio, & Regiæ oblectationi à puero anteposita effrænâ gulæ satian-dæ cupiditas; hæc severâ animadversione vindicanda fuif-

2.
Ex Dei
contem-
ptu oritur.

se nullus est qui non videt. Ita dum Deus injuriam peccato sibi illam, ad eò sentit & persequitur, non est quod bonorum nostrorum egeat: sed quod amicitiam suam gratiamque mille mundorum gazis pretiosorem contemni conculcarique videat, & ab homuncione rei vilissimæ postponi; & hoc ipsum est, quod peccatorem ipsum vult perentisecere.

Demus Regem aliquem optimum, munificentissimum, & amantissimum alicui ex aulicis in dilectionis suæ argumentum gemmam donasse ingentis pretij, eâ conditione, ut illam diligenter servaret, nec negligentia aut incuria perderet, multò minùs, vili pretio distraheret; hic nihilominus, vino captus, & Regiæ voluntatis aut oblitus, aut contemptor gemmam illam cum re vilissima commutat, & alieni juris facit: quomodo Regem id ferre existimas, & quo animo aulicum esse, dum ejus impudentiæ plenum facinus ad aures Regis pervenisse intelligit, ejusque se offensionem incurrisse, & jam se ab illo proscriptum, & ab aula ejectum, & suppliciis obnoxium agnoscit, quantus inde dolor, quanta pœnitudo hominem incescit, quid non agit & molitur, ut gemmam recuperet, & cum Rege amicitiam resarciat?

Filius

4. Aliud.
Filius aliquis temulentus dum noctu fuste armatus plateas obambulat, & obvios quosque malè mulctat, fortè Patrem suum foris cæhatum, & cum amico domum redeuntem incognitum pessimè excipit, & verberibus onerat, vulneribusque deformem ac semiluxatum ibi relinquit; postidie mane ubi vina decoxit, intelligit, quanto furore in Patrem, à quo amabatur, sit debacchatus: quis tum illi animi sensus? quæ perturbatio: ubi injuriæ magnitudinem, parentis dolorem, suam effrenem impudentiam propiùs aspicit; tum vix sui compos, & seipsum non ferens, Patrem in lectulo ex membrorum contusione jacentem adit, & pudore simul ac dolore oppressus, ad ejus pedes prostratus, verbis, quibus potest, seipsum accusat, culpam exaggerat, & fustem, quæ facinus admisit, Patri representans rogat cum lachrymis, ut cum illo pœnas criminis à se repetat, & tantam injuriam quibus volet modis, ulciscatur; modò veniam donet, & in gratiam recipiat, cætera omnia se flocci facere. En contritionis exemplar.

Faber in conc.
5. Aliud.
Simile quid, sed funestius evenisse memorant Tirolenses annales. Erat Principi cum finitimis bellum, dumque jam collecto exercitu in illos movet, Parens adhuc vegetus comitem se dare

vult, & renitente licet filio impetrat: dum fervet prælium, & miscentur arma, filius separatur à Patre, & pulvere, fumo, confundentibus omnia, & amicorum inimicorumque notitiam eripientibus parentem, ignotum, hastâ transverberat, ejusque frustum relinquit in pectore. Finito prælio victor filius Patrem requiri jubet: is inter mortuos jacens reperitur. Quod cum audisset filius, ad cadaver deduci voluit, cumque illud fixus & immobilis intuetur, & hastæ frustum examinat, Patrem à se peremptum agnoscit, & doloris magnitudine obrigescens, hastæ semifractæ innixus, moritur, quod Oeniponti statuis ex ære fuis expressum etiamnum visitur: amabat scilicet & reverebatur impensissimè parentem suum, unde amoris par dolor succedens attonitum deque injuriæ magnitudine pœnitentem oppressit.

Ita illa quæ sceleris expiandi gratiâ, à fratre ducebatur ad claustrum in tres latrones in S. Vincentij concione; & parens incestus ad pedes Archiepiscopi confitens ex contritione cordis, ingentique peccatorum pœnitudine diem extremum obierunt.

Non sunt quidem ad contritionem, qua de agimus, ista cordis sensibilia vulnera necessaria, quæ in voluntate peccati que propter

F ff 3 Deum

In vitis
pp.

6.
Dolor
qualis optandus.

Deum tam amabilem offensum solidâ detestatione consistit: quæ sine singultibus & lachrymis, sine cordis sensibili perturbatione in suprema hominis portione exerceri potest. Non omnes, tam profusos lachrymarum imbres, non cordis sensibiles motus habent in promptu: & ubi sicca & arida sunt omnia; si tamen ita commissas culpas detestaris, ut vel tuo sanguine & morte Deo tam bono injuriam illatam obliterari velles, & si possibile foret, quocumque pretio facinus Deo injuriosum & invisum velles infectum; habes, unde de contritione sufficienti tibi gratulari possis.

7.
Quales nō
necessarias

Non est quod angaris si à te impetrare non possis nobilis istius de peccatis admissis pœnitentiam, qui cum laqueo vitam finire deberet, mille alias mortes optabat, & cruciatum varia generâ, ac ignominias postulabat. Non est quod te examines, an tantum animi haberes quantum illa fœmina, quæ cum apud summum Pontificem se accusasset de incestu cum filio admissio, iusta est in illa nocturna veste, quâ facinus commiserat, in Consistorio Cardinalium coram se comparere; quod cum fecisset, absolutio- nem criminis nullâ aliâ injunctâ pœnitentiâ ab ipso accepit, quod prudenter judicaret Pontifex tantum peccati horrorem detesta-

Bronius ad
annū 1215.

tionemque, quod illo publico de- honestamento monstrabat, ad omnis culpæ pœnæque remissionem satis esse. quod Deus suo calculo comprobavit; cum enim è Cardinalibus unus tantum Pontificis in tam enormi scelere condonandæ facilitatem non probaret, conversus ad illum Pontifex: Aut ego, inquit, male egi, aut tu factum meum injustè reprehendis: si male egi, Deum rogo, ut continuò me puniat; aut si tu factum meum suggillando peccasti, in te etiam ille animadvertat, & confestim à dæmone in omnium conspectu obseclusus, tortusque innocentia Pontificia publicum dedit argumentum, quod corroboratum fuit, dum paulò post tam Pontificis quàm Cardinalium precibus à malo hospite est liberatus.

Quis quæso ab aliquo ausit requirere, quod celebris concionator, Volco nomine, ab usurario exegit? hic ut pertinacem hominis animum ad injusti lucri detestationem induceret, iussit, ut in plurium præsentia arcas, quas auro malè parto compleverat, aperiret: inventæ sunt illæ non auro, sed bufonibus aliisque venenatis animalibus refertæ. Tum Volco ad usurarium conversus: Vides, inquit, mi homo, quantum Deus rapinas odet, quantum malum ob illas in caput tuum impendat: si

Ibid. ad ar-
num 1198.
8.

Locum
male pœ-
nitentiam.

in via
Ludovici
1294.

9.
Joivi
impia
optio.

si hoc malum avertere, & Deum habere propitium velis, suadeo tibi, ut nudus in hac te cista concludas, & ad diem crastinum inter venenata illa animalia volueris. Ille fide armatus, depositis vestibus in cistam descendit, eam Volco obserat, & adstantes adesse die sequenti ad spectaculum jubet, mirabilium Dei operum testes futuros. Ubi diluxit, illis presentibus cista recluditur, inveniuntur in ea ossa hominis supra nivem candida, quæ ab eodem Volco proficiente clero, & multo populo honorificè ad locum Sacrum delata ibidem sepulta sunt.

Non, inquam, hæc similia ad pertentandum animum tuum tibi cogitatione representes, ut ad illa velut ad amussim, aut lapidem lydium, contritionis tuæ bonitatem examines: superflua sunt ista, & periculosa: ut liquet in Domino de Joinville, qui cum sancto Ludovico in Palæstinam profectus est, & ab illo res ibi gestas descripsit: hic enim ab eodem Sancto rogatus, an non potius lepram eligeret, quàm Deum lethali scelere offenderet: respondit se potius triginta peccata mortalia commissurum, ut lepram evaderet; de quo graviter à Rege reprehensus, non ideò tamen infamiam suam, & quàm longè abesset à regno Dei, quàmque circa

prima salutis principia deliraret, miser agnovit.

Sed his omiſſis quæ admirabilitatis plus habent, quàm imitationis, nos Christum exercendæ contritionis modum & exemplar in Episcopo proponentem apud S. Brigittam audiamus. Ille Prælatuſ, inquit, pro quo Sponſa rogas me, jam ad me reversus est tripliciter. Primò sicut homo nudus; secundò habens in manu gladiũ; tertio extendens manum & petens veniam: venit nudus, quia se virtutibus, operibusque bonis vacuum agnovit, dixitque secum: Nihil boni habeo, nec aliquid boni sine Deo præstare possum, nec aliquo bono dignus sum; sed si scirem quid ei placitum esset, etiam si mihi moriendum foret, id exequi conarer. Hæc cogitatio ipsum nudum mihi obtulit, ideoque occurram, illumque vestiam: Secundò severitatem mei judicij horrendi, & inevitabilis vehementer apprehendit, atque illud ut ancipitem gladium intellectum velut manu gestans, & ante me prostratus se suaque omnia, ac præsertim voluntatem suam meo commisit arbitrio, dicens, se velle quidquid ego vellem, faceremque; de se quod mihi collibitum foret: hæc resignatio gladium severitatis meæ abstulit, & ab illo avertit, ejusque loco successit misericordia. Tertio extendit manum veniam-

Revel. 1.6.
c. 22,

10.
Contriti
hominis
emblemata:

In vita s.
Ludovici
c. 94.

9.
Joinvillij
impia
optio.

niamque petiit, ubi se multorum peccatorum conscium agnoscens, ex quibus sine divino auxilio emergere non posset, dixit: Domine Deus, ecce me hominem multorum criminum reum, & condemnatione apud tuum tribunal, punitioeque dignissimum; de tua tamen bonitate confisus, subsidium spero: nec enim Paulum persecutorem, nec Magdalenam peccatricem despexisti; atque similis misericordiae obtinendae spe animatus, ad tuae clementiae pedes confugio, ut mecum secundum solitam tuam pietatem agere digneris: atque haec humillima misericordiae veniaeque cum spe conjuncta postulatio, fecit ut ejus desiderio annuerem, manumque reconciliationis illi porrigerem, ac in posterum dulcedinis meae gustum in illo aucturus sum: modò tria exequatur.

1. Superbiam & ostentationem omnem amandem & fugiat, humilisque animi demissionem amplectatur.
2. Rerum caducarum amorem temperet, illique utatur tanquam exactam aliquando rationem redditurus.
3. Ad suos suorumque subditorum mores corrigendos curas cogitationesque sedulo conferat. En facilem exercendam contritionis methodum, modò illa non lingua tantum & verborum sono exerceatur, sed cum Deo, qui spiritus est,

interiores animi sensus affectusque in idem consentiant, atque conspirent.

§. 3.

De satisfactione & emendatione.

Qui peccatum lethale committit, praeter culpam, qua scedatur, & Dei offensam, quam incurrit, etiam poenis aeternis obligatur, quae, si contritio doloris & amoris magnitudo illas non debeat, in limitatas finitaeque commutantur, hic aut in futuro saeculo persolvendas.

Amor sanctus, qui suis clientibus maxime prospectum vult, ut in hac vita isti funesto debito quibus possunt modis, faciant satisfactionem, variis rationum momentis impellit; ac primò monet, ut poenas à confessario injunctas sedulo & accurate, gratanterque accipiant, & si plus quam vulgus bene sapere velint, magnas expostulent, quia cum illae in Sacramento poenitentiae susceptae, & quodammodo Christi Sanguini permittae, satisfaciendi vim ceteris poenis sponte ascitis longè majorem fortiantur, quò majores injunguntur, eò amplio rem debitorum partem expungunt.

2. Monet, ut praeterea plurimorum, qui sanctitate in Ecclesia floruerunt, exemplo,

1. Amoris satisfactionem imperat.

2. Turci superbia exemplum.

plo, ciliciis, flagellis, inediâ, aliisque modis pœnas à se criminum sponte repetat, certus si debendis nominibus sufficient, alias à Deo non esse infligendas. 3. Offerat ipse semetipsum Deo ad meritam ex ejus manu castigacionem suscipiendam, dicatque cum Vate Regio: *Ecce in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo est semper*: rogetque cum S. Augustino, *hic ure, hic seca, ut in æternum parcas*: sibi que gratuletur, dum à Deo exauditus flagellis ejus atteritur, ac brevibus pœnis expiatus, cum illo redit in gratiâ, ac integræ reconciliationis argumenta experitur.

2.
Turcicæ
superbiæ
exemplū.

Mahometam Turcarum Imperatorem, qui Constantinopolim expugnavit, unus è Bassis ad sumptuosum convivium invitavit, & sublatis epulis, fretus Imperatoris in se benevolentiam, illum rogavit, ut se mancipiorum numero eximeret, & in servorum adlegeret, se in ærarium quinquaginta scutorum millia lubenter hac de causa illaturum. Ad hanc petitionem ita excaudit Imperator, ut continuò jufferit, se in terram abiiceret, & tum ejus gutturi pedem fortiter imprimens, impudentiam, audaciamque, ac Majestatis Imperatoris contemptum, cuius subjectionem quodammodo dedignaretur, illi exprobravit: miser Bassa crimen agno-

scens, seque accusans, ac omnia supplicia promeritum confitens, insuper exclamavit: Gratias tibi habeo, magne Imperator, quòd me sub pedibus habere digneris: Imperatoris plantis proteri mihi perhonorificum semper ducam. Placavit hac demissione Imperatoris animum, & pœnas capiti imminentes avertit, atque ad majorum beneficiorum honorumque consecucionem gradum fecit.

Cùm S. Ludovicus cum exercitu in Palaestina ageret, unus ex 3. ejus satellitibus Gollu nomine 3. viri nobili, & equestris Ordinis 3. manu injecit, eumque fortiter impulit. Seneschalcus Campaniæ, de cujus familia vir ille nobilis censebatur, Regem adit, de injuria Equiti facta conqueritur, satisfactionem expostulat: Rex factum extenuat, elevatque & dissimulari posse ait; sed cum alter jus peteret, aut se militiæ renuntiaturum minaretur, si similis injuriæ nulla ratio haberetur; acquievit Rex & ut consuetudo Patriæ ferebat, satisfactionem injunxit, quæ fuit hujusmodi: Satelles solo tectus indusio, nudis pedibus, gladium manu gerens ad Seneschalci domum, ubi eques læsus agebat, profectus est, & ibi genu flexo ab illo veniam facti postulavit, & ense illi oblato dixit se illum offerre, ut si ita placeret,

Ggg   fe

se manus abscissione mulctaret. Rogavit tum Equitem Seneschal-
cus culpam condonaret, pœnan-
que remitteret, quod lubenter
præstitit. Deus bone! si Rex san-
ctus pro delicto temerè commif-
so tam ignominiosam atrocem-
que pœnam subiri voluit, quid
ager de nobis Deus, qui peccatis
nostris tam pudendè Filium ejus
in crucem tulimus? sed si satelles
illi pœnam tam acerbam, ut est
manus sectio, humili satisfactio-
ne tam facilè redemit; quàm rem-
issionem à Deo sperare possu-
mus, si nos ingenti animi submis-
sione culpam agnoscimus, & ad
ejus expiationem corpus, fortu-
nalque omnes divinæ justitiæ ar-
bitrio committimus?

4.
Cæsaris
clementia.

Rursus vir ordinis Senatorij
optaverat, ne Cæsar salvus rediret
ex ea peregrinatione, quam para-
bat, & adjecerat, idem omnes &
tauros & vitulos optare: fuerunt,
qui illa diligenter audirent. Ut
primùm illuxit, servus, qui cænani-
ti ad pedes steterat, narrat, quæ in-
ter cœnam ebrius dixisset, horta-
turque eum, ut Cæsarem occu-
pet, atque ipse se deferat. Usus
consilio, descendenti Cæsari oc-
currit, & cum malam mentem
habuisse se pridie jurasset, id ut in
se, filiosque suos recideret opta-
vit, & Cæsarem, ut ignosceret,
rediretque secum in gratiam, ro-
gavit. Cùm dixisset Cæsar, se id

facere: Nemo, inquit, credet te
rediisse in gratiam, nisi aliquid
mihi donaveris, petitque non fa-
stidiendam pecuniæ summam, &
impetrat. Ita tecum acturus est
Augusto clementior, & munifi-
centior Deus, si culpam humiliter
deprecatus, te tuaque omnia in
satisfactionem ejus placitis subje-
ceris; neque enim culpam tan-
tummodo condonabit, sed cum
pœnæ etiam remissione non pec-
uniæ, sed gratiarum virtutum-
que incrementa largietur.

Sed jam de defectuum, quos
confessi sumus, emendatione,
quam potissimùm à pœnitente
exigit Deus, & seriò procurat, &
adjuvat Amor sanctus, aliquid di-
camus: res certè pudenda est, to-
ties eam promitti, & nunquam
fieri; toties de illa fidem dari, &
nunquam liberari.

Quis credat hominem verè
parentem amare, qui contra ejus
monita & minas, ad eundem lapi-
dem semper offendit, & eodem
luto inficitur? Quis navarcham
seriò Principis sui negotia dicat
agere, qui ad eundem semper sco-
pulum navim allidit, & opum,
quas maximi æstimat Princeps,
solicitudinæ suæ jacturam facit? Quis
illum insanire non censeat, qui
venenum aut cibum noxium,
quem cum conversione stoma-
chi vomitu ejecit, continuò cum
voluptate resumit, & ori ingerit?
hæc

hæc tu ne facis, qui tam sæpè & ferè semper de iisdem defectibus te accusas, eodem te luto inquinās, & gratias ac virtutum opes pretiosissimas per incuriam amittis, & peccati virus, quod cum horrore & detestatione ad pedes Sacerdotis effudisti, iterum resorbēs?

6. Specta-
ta Dei
bonitate
nulla ex-
cusatio ab
infirmi-
te sostra.

Scio te ad excusationum umbras confugere, & tuos toties recurrentes lapsus triplici mantello, infirmitatis scilicet, consuetudinis, & tentationis obtegere; sed quàm parum momenti apud divinum Numen omnium istorum conscium habeant ista, propius mecum intueri. Infirmitatis in primis excusatio frigida est; habes enim cælestem Medicum, *Qui, ut ait Regius, sanat omnes infirmitates tuas, qui redimit de interitu vitam tuam, & coronat te in misericordia & miserationibus, qui facit ut renovetur sicut aquilæ juvenus tua, ut sicut aquila veteres plumas abjiciendo, novæque assumendo juvenescit, ita tu tepidæ conversationis velut senectutis frigus exuens, novam alacritatem ad pios in Deum volatus induas: tu tantum ei te sanandum præbe, ejusque præscriptionibus servandis constanter insiste, & gratiâ medicinali te juvante admirabilem in te mutationem experieris. Muliercula vitæ contaminatæ vidit aliquando per visum noctur-*

num Christum Dominum sanctorum & beatorum Spirituum coronâ cinctum in sublimi solio de hominibus judicia exercentem, & alios quidem cælesti beatitudine donantem, alios verò æternis inferorum suppliciiis ad dicentem: illa multorum sibi scelerum conscia, cum evadendi modum non videret, metu prope modum exanimis ad Judicis pedes accidit, & misericordiam efflagitat. Quid vis faciam, ait Juxta, porrigere mihi digitulum tuum, & ego ambabus manibus tibi auxilio ero. Multam tam emendationem morum pollicita est; sed promissis non stetit; in nequitias suis mortua est, & cum linteo involutum ejus cadaver super stramen jaceret, ut ad tumulum efferretur, ecce canes magno numero accurrentes linteum dilacerant, & super ejus deinde tumulum mira bella conflictusque exercentes, animam apud inferos sepultam fuisse hoc argumento testatos, qui aderant, crediderunt.

*Cesarilla
l. 11. c. 59.
7.
Et homi-
nis contu-
macia.*

Audi jam Tertullianum hanc ab infirmitate, & fragilitate carnis petitam excusationem testimonio Christi ventilantem: *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma; ut intelligas, inquit Tertullianus, sic esse in te fortitudinem spiritus, quo modo infirmitatem carnis, vide ut subjicias infirmam forti.*

*De fuga
persecu-
tionis.*

Ggg 2

Jam

8.
Nulla à
relapsu
præterito.

Jam quòd ad excusandos recidivos lapsus, consuetudo peccandi in medium adducatur; pudenda res est, cùm hoc modo ab injuriis frequenter Deo illatis patrociniū quærat iniquitatis. Fateor corroboratam hujusmodi consuetudinem nauticum funem esse; sed non deest gratiæ securis, qua ille, si conatum adferas, præcindatur; non deest illi cuneus, qui cuneum istam protrudat: cur enim non possit Gratiæ, quod in milite potuit pecunia?

9.
Quando
qui sem
inoluta
consuetu
do spe lu
cri vincit
tur.

In castris Ostendanis versabatur miles, ita juramenti assuetus ut ad singula propemodum verba unum aliquid evomeret: sæpius à Patribus nostris, qui juvandis militibus dabant operam, seriò admonitus, respondebat; se ita consuetudine ad illa rapi, ut si inferorū carceres ante se videret apertos, in quos continuo detruendus esset, abstinere nihilominus à jurando non posset. Cœpit is gravi inopiâ laborare, & dum à Patre, qui pro militibus elemosynas procurabat, stipem rogaret; respondit ille se blasphemus, & perjuro ne terantium quidem dare velle. Tum alter, dolere se quidem pessimam consuetudinem, sed resistendi facultatem ereptam sibi esse: Pater, ut non tam consuetudinis quàm animi vacordis vitium esse ostenderet, ostendit illi numum aureum, què

daturum spondet, si per castra deduci & ab occurrentibus verbis laceffitus à jurando abstinere velit. Acceptat hic conditionem, disponit clam per stationes Patrum, qui hominem diſcretis impetant præcedit ipse partem auream manu tenens, & subinde ostentans, alter sequitur; jaciuntur hinc inde in illum sales, fremit, excandescit, sed ad aspectum aurei numi labia comprimunt, lingua mordet, ne in aliquod juramentum aut blasphemiam erumpat & profiliat: victor tandem numum reportat, monitus à Patre ne amplius diceret se à juramenti abstinere non posse, quandoquidem unius numi cupiditas id ab illo impetrasset. Idem tibi eventurum persuade, si divinæ gratiæ subsidio innixus Deumque in auxilium vocans ad pugnam te accingas: *Dominus solvit compeditos*, *Dominus erigit elisos*, inquit Regius vates: compeditos pravâ peccandi consuetudine, & elisos à frequenti lapsu, à quibus potentias habent elisas, & debilitatas, inquit S. Bruno: hos omnes gratiæ suæ præsidio Deus in virtutum studio corroborat, & si ipsi non desunt, victores facit.

Tertium genus hominum, qui in dæmonem tanquam malorum omnium auctorem culpas suas rejiciunt, in ipsis mundi incunabulis à Deo ipso exploratum

Pal. 144.
et 145.

Super Psal.
101.

10.
Nulla à
dæmon.

11.
Cujus
quantitas
bis in
hominem

sum mihi videtur; in prima enim inquisitione in Paradiso ab illo de primi peccati auctore facta cum Eva in serpentis deceptionem inobedientiam suam refudisset, maledictionem ideò non evasit: neque enim unius culpa alterius non cogentis, sed seducen- & decipientis peccato eluitur. Primò ergò omnes tuos lapsus falsò dæmoni attribuis. Sanctus Thomas hac de re disputans, etsi dæmones non essent, vel ita coërcerentur, ut nos tentare non possent, ait nihilominus naturam nostram à peccato originali corruptam ac in malum propensam, primarium peccatorum nostrorum fontem, & causam semper futuram: & hanc idcirco magis quam omnium dæmonum multitudinem timendam, ait sanctus Agidius: & S. Bernardus super illam querelam Regij Vatis, *Impulsus eversus sum, ut caderem: cum plures impulsores, atque inter cæteros etiam dæmonem nominasset, Nullus tamen, ait, major impulsor est, quam quisque sui.*

Demus tamen dæmonem, quibus pollet viribus, nos ad eosdem lapsus impellere; demus id facere tam ardentem, ut leoni rugienti, hoc est famelico, & ad prædam anhelanti comparetur, tam sollicitè, ut circumire dicatur & ob- servare aditum, quo irrumpat; tam perseveranter, ut annos com-

plures in id unum excubet; tam cupidè, ut S. Brigittâ audiente dixerit aliquando, se omnia Martyrum tormenta passurum perlubenter, ut vel unam animulam illaqueet, secumque in æternum supplicium trahat præcipitem. Demus præterea, ubi peccata expiasti, & ex poenitentia lavacro mundior emergis, tum violentius te aggredi, & assumere septem spiritus nequiores se, ut collectis viribus te si possunt, in idem peccati, ex quo surrexeras, lutum proturbent, siantque tua novissima pejora prioribus. Nihilominus nullum inde, si relaberis, tuæ fœcordiæ patrocinium accedet: habes enim negotium cum cane ligato, qui latrare potest, morderi non potest, nisi sponte te illi adjungas, ejusque dentibus lacerandum præbeas: habes cum hoste tam debili, ut Christus Brigitam alloquens festucæ in terra jacenti illum compareret, nec magis ab homine timendum dicat: habes cum tam ridiculè formidoloso, ut capillos è barba S. Vincentij decisos horreat, & ad eorum conspectum ex obsessorum corporibus se proripiat, ut à pueris Japonensibus neophytis rosario velut canis baculo agatur in fugam. Habes præterea adiutorem Christum dæmonum triumphatorem, cujus unicus nutus eorum myriadas profligat; habes Angelum custo-

Ggg 3 dem

12.
Sed facultas nulla nisi iuventem.

13.
Maximè uniante Christo.

II.
Cujus tanta rabies in hominem,

dem longè illis potentior, qui tibi suppetias ferat; habes Dei Matrem amantissimam illis formidabilem, quæ sicut caput ejus contrivit, ita omnes ejus artes & vires præsentia suâ dissipat, ut inter tot præsidia, si ab illo vinceris, excusationi non sit locus: præfer tim cum audias Apostolum Jacobum proclamantem: *Resistite diabolo & fugiet à vobis.*

14.
Tria re-
media
contra re-
lapsum.
1. Consi-
deratio sui
& Dei.

Tria ergo ad seriam morum emendationem & relapsuum fugam assume.

1. Vide, & menti altè imprime Dei Majestatem, & tui abjectissimam vilitatem; quantus sit ille, quem toties, & tam sædè & nequiter offendis, & quis tu, qui in tantam prorumpis audaciam ejusque patientiâ abuteris; quis Regum inter homines id ferat? quis secundo delinquentem à conspectu non ejiciat, & severissimè puniat? tu si amore ad constantiam non excitaris, timore tuæ cupiditati frænum injice. *Quàm vilis facta es nimis iterans vias tuas!* dicebat Jerem. c. 2.

15.
2. Robur
auditione
Sacri pro-
curatum.

2. Quotidie tuæ fragilitati præsidium à superis accerere, ac si potes, Missæ sacrificio, in quo Agnus ille inferorum victor immolatur, diebus singulis assiste, ejusque te sanguine communi. Carnem in super tuam velut cum hoste tuo in perniciem conspirantem jejuniis, aliisque castigationibus debi-

lita, & virum ex ordine S. Francisci magnæ virtutis hac in parte imitare, qui rogatus cur tam asperè carnem haberet, cum à tot annis sub Christi signis in cœnobio militaret, & tot virtutum præsidiiis esset instructus; respondit se id agere, tum ut commissâ peccata elueret; tum ne nova committeret; hujusmodi castigationes carni pro sale esse, ne corrumpatur.

3. Occasiones relabendi fuge; ne sis quasi homo qui tentat Deum, qui ad ignem propitius accedens quasi per miraculum, uti non velis. Qui periculum, quantum caveri potest, non cavet, magis tentat Deum quam in eo sperat, teste S. Augustino: & secundum S. Thomam tum homo Deum tentat, cum prætermittit facere, quod potest ad pericula evadenda, respiciens solum ad auxilium divinum. Cum Jacob eò discriminis se venisse conspexit, ut difficulter fratris sui manus evaderet, præter orationem, quam totâ nocte luctans cum Angelo sedulo protraxit; ut tamen fratrem emolliret, & præteritarum injuriarum, ut ipse putabat, aboleret memoriam, turbas triplici ordine cum donis distribuit, & verbis ad illum mitigandum expositis instruxit; quidquid prudenter ad periculum anoliendum excogitari poterat, diligenter executus; hæc

In Opus
de dilec
1 esse
Charit
Christi
homin
quanta
Eucha
stia.

hæc tu, quæso, imitare; & cum mortales pro aliqua fortunarum jactura à cervicibus avertenda, ita invigilent, & qui morbo laborant, pro valetudine corporis brevi morituri tot se voluptatibus privent, tu, quæso, pro animæ salutē semper victuræ periculosi tibi consortii consuetudinem declina, quàm imò abrupte ne tibi tuique similibus humanum hominem tuam tibi molliem exprorantem audire cogaris.

*Vt corpus redimas, ferrum patieris,
& ignes;
Vt valeas animo, quidquam tolerare negabū?*

CAPUT XVII.

Quomodo Amor sanctus præparat suos ad Eucharistiæ assumptionem.

§. I.

Eucharistiam esse primum IESU Christi erga hominem amoris argumentum.

RECTÈ S. Thomas homines, ait, quia cardē emptos, idē magis à Deo dilectos, sicut mercator magis diligit res, quas cardē emit: hinc cum Christus rediturus esset ad Patrem, & in cælis

triumphale solium fixurus, ne interim separaretur ab hominibus, voluit inter illos sub niveo panis velamine remanere, tum ad eorum solatium, tum ad suas cum illis delicias regustandas; ut vel ob hoc solum dici meritò charitas possit. *Quàm citò, inquit S. Augustinus, dicitur, Deus charitas est? si numeres, unum est; si appendas, quantum est! appende, si potes, cuncta, quæ fecit Deus pro amicis suis, & tunc intelliges, quàm immensum bonum sit: Charitas est.*

Sponsa in Canticis primo statim capite variis desideriiis æstuat, nunc osculum petit, nunc unguentorum ejus odore trahi, nunc scire ubi pascat, ubi cubet in meridie: verum ubi agnovit velle secum in Eucharistia deliciari: *Sub umbra, inquit, ejus, quem desideraveram sedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Umbram vocat sacramentales species; sub quâ desideratus requiescit; quem ubi delitescentem reperit, tota amore ejus inardescens, & velut viribus deficiens, exclamat: *Fulcite me floribus, & stipate me malis, quia amore langueo.* Remedium à florum pomorumque odoribus petit, ut flagrantissimis desideriiis, & heroicis actionibus tanto sponsi sui amori aliquousque respondere possit, ut & nos illam imitari possimus, videamus, quis sit, qui dat; quid dat, & quibus, & quo fine.

Is

In Opus.
de dilect.
1. esse ait,
Charitas
Christi in
hominem
quanta in
Eucharisti-
a.